

"ספיקא דאורייתא לחומרא" - מה חושבת התורה על ספיקות?

1. רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ט הלכה יב
 דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכיוצא בהן שהן משום ספק הרי הן של דבריהן, ואין טמא מן התורה אלא מי שנטמא טומאת ודאי אבל כל הספיקות בין בטומאות בין במאכלו' אסורות בין בעריות ושבתות אין להם אלא מדברי סופרים [ואף על פי כן דבר שחייבין על זדונו כרת ספיקו אסור מן התורה, שהרי העושה אותו חייב אשם תלוי] כמו שביארנו בהלכות איסורי ביאה ובכמה מקומות. +/השגת הראב"ד/ דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכו'.
 2. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יח הלכה יז
 השבויה שנפדית והיא בת ג' שנים ויום אחד או יתר אסורה לכהן מפני שהיא ספק זונה שמא נבעלה לעכו"ם, ואם יש לה עד שלא נתייחד העכו"ם עמה הרי זו כשרה לכהונה, ואפי' עבד או שפחה או קרוב נאמן לעדות זו, ושתי שביות שהעידה כל אחת מהן לחבירתה הרי אלו נאמנות, הואיל ואיסור כל הספיקות כולן מדברי סופרים לפיכך הקלו בשבויה.
 3. רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק טז הלכה א
 מפני מה טהרו חכמים ספק טומאה בר"ה, שהרי הציבור עושין פסח בטומאה בזמן שהטמאים מרובין אם טומאה ודאית נדחית מפניהן קל וחומר לספק טומאה שאיסור כל הספיקות מדבריהן כמו שביארנו בהלכות ביאות אסורות, ומפני מה החמירו בספק רה"י, שהרי סוטה שנסתרה אף ע"פ שהדבר ספק הרי היא טמאה לבעלה עד שתשתה
 4. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף עג עמוד א
 אמר רבא: דבר תורה שתוקי כשר; ... והתורה אמרה: לא יבא ממזר - ממזר ודאי הוא דלא יבא, הא ממזר ספק יבא, בקהל ודאי הוא דלא יבא, הא בקהל ספק יבא,
 5. רמב"ם באגרת
 וכבר בארנו בכלל העקרים שבארנום שהדברים כולם מותרים מהתורה אלא מה שנתאמת אסור, ושארם ז"ל ספקא דאורייתא לחומרא הוא אסור מדבריהם, לא מן התורה, ובבאור אמרו: "ממזר ודאי אסרה תורה" והוא הדין לאיסורי לאווין כולם.
 6. חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף עג עמוד א (בשיעור זה עדיין לא נכנס לקושיות של הרשב"א)
 ממזר ודאי הוא בלא יבא הא ממזר ספק יבא. מכאן דקדק הרמב"ם ז"ל בתשובת שאלה דכי אמרינן בעלמא ספיקא דאורייתא לחומרא דרבנן היא דאי מדאורייתא לא אסרה תורה אלא הודאי, וכן פסק בחיבורו הגדול, וקשיא לי טובא
1. דא"כ אזל ליה אשם תלוי למאן דלא בעי חתיכה משתי חתיכות, ואפי' למאן דבעי חתיכה משתי חתיכות ה"מ לענין קרבן אבל להתיר לכתחלה לא קאמר דהנך תנאי לאו בהכי פליגי,
 2. ועוד מדאמרינן בפ"ק דמכלתין ערלה בח"ל הלכה למשה מסיני ואקשינן והא תנן ספק ערלה בא"י אסור בסוריא מותר ופרקינן דלמא כך נאמרה הלכה ודאה אסורה ספיקה מותרת אלמא בארץ ספיקה אסורה דאורייתא ואף בסוריא אי לאו דנאמרה הלכה להתיר ספיקא אף התם היתה אסורה,
 3. ועוד מדבעי' בפ"ק דחולין (י"א א') רובא וחזקה מדאורייתא מנלן ואתינן למפשט מפסח ומעגלה ערופה ושעיר המשתלח ושחיטה, ואם איתא למה לן דל רובא ודל חזקה הא כל ספק דאורייתא מותר,

אלא הכא דאמרינן ממזר ספק יבא מייתורא דקהל אתי ואדרבה דוק מינה טעמא דגלי קרא הא לא גלי
אפילו ספק ממזר בלא יבא וממנה לכל איסורי ספק דאורייתא וכן פרש"י ז"ל ועיקר, וכבר הארכתי בזה
בספר ת"ה בשער התערובות בס"ד.